אישים באגרות הראי"ה

ישו הנוצרי – שם רשעים ירקב

מי שבני ישראל נמשכו אחריו, ושעשאוהו הגויים לעבודה זרה; ממנו יצאה הנצרות

2 אגרות

דברי הרב קוק ודברי הרב שלמה אבינר, ונוסח האגרות המלא

igrot.shlomo-aviner.net

בקצרה

יהודי מימי בית שני, שדימה שהוא המשיח. לפי חז"ל הוא נתלה בערב הפסח (סנהדרין מג א), ולפי הרמב"ם "נהרג בבית דין" (הלכות מלכים יא ד). אחרי מותו עשו אותו הגויים לאליל, וממנו יצאה הנצרות, שרדפה את ישראל ושפכה את דמם במשך הדורות. בדברי רבותינו הוא מכונה "אותו האיש", ויש שדרשו את שמו כראשי תיבות של "ימח שמו וזכרו". ועליו נאמר: "זכר צדיק לברכה, ושם רשעים ירקב" (משלי י ז).

הרב קוק על ישו

באגרות הרב קוק מכנה אותו "אותו פושע-ישראל, שעשאוהו נכרים ע"ז" (עבודה זרה). כשאנשים חשדו שבמאמר בחוברת 'הניר' שיבח אותו, מפני שכתב שהיה לו "כח אישי נפלא והזרמה נפשית", הרב קוק דוחה זאת מכול וכול: אין כאן שום שבח. כוח אישי הוא כוח טבעי, שאם מכשירים אותו בקודש הוא מתעלה, ואם עוזבים אותו כמו שהוא, "נופלים על ידו לעמקי זוהמת ע"ז". במאמרו ביאר "שורש טומאתו של פושע-ישראל הנ"ל ומהיכן כחו לקוח מכח התוהו", ואיך משך את אותם מבני ישראל שנמשכו אחריו "לתהומא רבא של זוהמת ע"ז" (כרך ב', אגרת שעה).

זו דרכם של חכמי ישראל: "לא להקטין את ערכם האישי של הרשעים הגדולים כי"א להראות את גודל כחם ולבאר, שבכל גדלם השחיתו, בהשתקעם בטומאתם", כמו שאמרו על בלעם, שגדולתו היא "מצד הרע וההפוך" (כרך ב', אגרת שעה).

על הסופרים העבריים שהחלו להעריך אותו לטובה הרב קוק כותב: כל עוד העמים עושים "את האיש לאליל, ואנחנו כ"כ סבלנו על ידי זה", הקריאה שלנו כלפיו היא "שקץ תשקצנו". רק אם האנושות בעצמה תבטל את האליליות הזאת "ותודה בפומבי על האמת הגדולה שלנו", אפשר יהיה לדבר על הערכה כלשהי, "אבל דוקא אז ולא עתה" (כרך ד', אגרת ארעו).

גם על הדת שיצאה ממנו הרב קוק כותב בחריפות: "אויבתנו הנצרות, הבת הנושכת שדי אמה", שנושאת את דגל הרחמים "בידים מלאות דם נקי" (כרך א', אגרת קעו); היא הוסיפה לתנ"ך "ההוספה האלילית" (כרך א', אגרת מד); והמיסיון מוביל את "ארס השמד" (כרך ד', אגרת אסא), "בארס הנחש אשר לו, המהול בנטפי נופת" (כרך ב', אגרת תקלח).

הרב שלמה אבינר על ישו

הרמב"ם כותב: "אף ישוע הנוצרי, שדימה שיהיה משיח ונהרג בבית דין, כבר נתנבא בו דניאל, שנאמר": "ובני פריצי עמך ינשאו להעמיד חזון ונכשלו" (דניאל יא יד). "וזה גרם לאבד ישראל בחרב,

ולפזר שאריתם ולהשפילם, ולהחליף התורה ולהטעות רוב העולם לעבוד אלוה מבלעדי ד'" (הלכות מלכים יא ד). (מקור: מדברי רבותינו הגדולים על הנצרות (אבינרפדיה))

הרצי"ה כותב שההערכה הדתית וההודאה באלוהותו של אותו "פושע ישראל שעשאוהו נכרים עבודה זרה" (כרך ב', אגרת שעה) "היא היא המומרות הגמורה בכל תוצאותיה", ושכל "פיתויי החלקות של 'אהבת ישראל'" שהנצרות מביאה עמה "מצטרפים אל כל פיתויי השמד של כל המיסיונרים והמומרים" (לנתיבות ישראל א סא). (מקור: מדברי רבותינו הגדולים על הנצרות (אבינרפדיה))

הנצרות היא עבודה זרה, כפסק הרמב"ם: "הנוצרים עובדי עבודה זרה" (הלכות עבודה זרה ט ד), וכך נפסק בשולחן ערוך (יורה דעה קמח). ולכן כשכפו על יהודים להתנצר, הם מסרו את נפשם על קידוש השם. (מקור: הנצרות היא אלילות (אבינרפדיה))

"הנצרות היא ששפכה הכי הרבה דם יהודי בכל ההסטוריה", "על ידי דת המכנה עצמה 'דת האהבה'". הנוצרים טוענים שהם עם ישראל האמיתי, ואנחנו "פסולת הסטורית האמורה להיעלם כליל". לכן "הנצרות אינה חברה שלנו". (מקור: האויב הנוצרי (אבינרפדיה); נצרות - לא חברה שלנו (אבינרפדיה))

מי שרוצה לדעת מה הסכנה, ילמד את פרקי 'ישראל ותחייתו' בספר אורות, שבהם הרב קוק "מסביר באריכות איך נצרות היא הארס הרוחני המסוכן ביותר". והרב קוק כותב: "מהרשעה ודעותיה אין לקחת שום עזר וסיוע, אפילו מדברים הטובים שבה" (שמונה קבצים, קובץ ה נז). (מקור: נצרות - לא חברה שלנו (אבינרפדיה); מדברי רבותינו הגדולים על הנצרות (אבינרפדיה))

האגרות

כרך ב', אגרת שעה: אנשים חשדו שהרב קוק שיבח אותו במאמר ב'הניר'. הרב קוק מסביר שאין בדבריו שום שבח: כוחו האישי, שלא הוכשר בקודש, נפל לעמקי זוהמת עבודה זרה, וכך משך אחריו מבני ישראל.

"אותו פושע-ישראל, שעשאוהו נכרים ע"ז"

כרך ד', אגרת ארעו: על ההערכה החיובית שלו בספרות העברית החדשה: כל עוד עושים אותו לאליל, הקריאה כלפיו היא "שקץ תשקצנו".

"אבל דוקא אז ולא עתה"

ראו גם

כל האגרות שבהן הרב קוק עוסק בנצרות ובמיסיון מרוכזות בנושא "נצרות" במפתח. (לנושא נצרות)

נוסח האגרות – עם ביאור

2 האגרות שבהן נזכר ישו, לפי סדר הכרכים, כל אחת עם התמצית שלה. הביאור משולב בתוך נוסח האגרות: בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת. הוא אינו חלק מלשון האגרת

אגרות הראי"ה – כרך ב' – אגרת שעה

תמצית האגרת

תאריך ומקום: י"ט מנחם אב תרע"א **נמען:** ר' דובער מילשטיין

יש שחשדו שהרב קוק שיבח את 'אותו האיש' (ישו) במאמר ב'הניר' על כוחו האישי וההשפעה הנפשית שלו. הרב קוק מסביר שהכוח האישי הוא טבעי: כשמכשירים אותו בקודש הוא מתעלה, וכשעוזבים אותו הוא נופל לטומאת עבודה זרה. זה סוד הפנימיות והחיצוניות. חכמי ישראל הראו תמיד את גודל כוחם של הרשעים, כמו בלעם. על הבנים: יש לנהוג במידת החסד של אברהם ובמידת השלום של אהרן. דור זה מוכשר דווקא לתשובה מאהבה, ולכן יש למשוך את כולם בעבותות אהבה ולא להתפעל מהמגבירים את הדין.

עיקרי הדברים

- הסבר המאמר ב'הניר' על 'אותו האיש'.
- פנימיות וחיצוניות - כוח טבעי שמתעלה או נופל.
- גודל כוחם של הרשעים (בלעם).
- קירוב הבנים בחסד ושלום.
- הדור מוכשר לתשובה מאהבה.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1], י"ט מנ"א[2] תרע"א[3].

שלו'[4] וברכה מקודש לכ'[5] ידי"נ[6] הרב הנגיד [הרב העשיר] היקר בתוי"ר[7] מו"ה[8] דוב מילשטיין נ"י[9].

אחדשה"ט[10] באה"ר[11].

מכתבו היקר הגיעני ושמחתי בדבריו היקרים ומידידותו הנאמנה. והנה האתרוגים יקבל בע"ה[12], וישמח ויחוג בדיצה וחדות ד' במצוה כמאמרה פרי ארץ חמדה. [אתרוגים מארץ ישראל]

וע"ד[13] שאלתו בנדון שכתבתי בחוברת "הניר" ["הניר", מאסף ספרותי-תורני שיצא לאור בירושלים בשנת תרס"ט] ע"ד[14] אותו האיש, [כינוי לאותו האיש שהנוצרים עשאוהו לאל] שהי'[15] לו כח אישי נפלא והזרמה נפשית, [והשפעה נפשית שזורמת ממנו לאחרים] שנמצאו איזה אנשים שתמהו ע"ז[16] וחשדו אותי כאילו באתי לספר ח"ו[17] בשבחו, של אותו פושע-ישראל, שעשאוהו נכרים ע"ז. [שהנכרים עשו אותו לעבודה זרה] ידע ידידי, שלא כן הדבר, וכל מי שיקרא את מאמרי העמוק הנ"ל[18] באותו העיון הראוי לענינים רמים כאלה, לא יוכל להעלות כלל על דעתו, שיש כאן ענין של שבח. כי הלא כה דברי, שעצם הכח האישי וההזרמה הנפשית הוא כח טבעי, והוא תלוי בהכשר אם מכשירים אותו ע"י[19] קודש עליון הוא מתעלה, ואם עוזבים אותו בעינו, [ואם משאירים אותו כמו שהוא] ונמסרים אליו כמו שהוא, נופלים על ידו לעמקי זוהמת ע"ז. ומי שטעם טעם עץ החיים [מי שלמד את תורת הסוד] ידע ויכיר, שזהו סוד פנימיות וחצוניות, שכשהפנימיות מחיה את החיצוניות נהפך לקדושה, וכשהחיצוניות פונה את עצמה מלקבל מהפנימיות חוזר הכל לתוהו וטומאה. ובארתי שורש טומאתו של פושע-ישראל הנ"ל ומהיכן כחו לקוח מכח התוהו שנמשך אחריו,

ומשך לתהומא רבא [לתהום הגדולה (ארמית)] של זוהמת ע"ז ביחוד אותם מבני ישראל שנמשכו אחריו. ולעת כזאת, שבעוה"ר[20] ההסתה מרובה ליציאה מן הכלי, [הפיתוי לצאת מן הדת רב] מצאתי לחוב קדוש לבאר דברים הללו. וזה דרכם של חכמי ישראל מעולם, לא להקטין את ערכם האישי של הרשעים הגדולים כי"א[21] להראות את גודל כחם ולבאר, שבכל גדלם השחיתו, בהשתקעם בטומאתם.

וכן נאמר על בלעם: "בישראל לא קם, אבל באוה"ע[22] קם ומנו - בלעם", ["ולא קם נביא עוד בישראל כמשה" (דברים לד, י) – בישראל לא קם, אבל באומות העולם קם, ומי הוא? בלעם (ספרי, וזאת הברכה)] והיינו גודל ערך, אלא מצד הרע וההפוך. ולא הביאו דברי לידי תרעומת אלא את קטני הדעת, אבל ת"ח[23] אמתיים גדולי תורה, העומדים בסוד ד', הם מבחינים ב"ה את ערך האמת והתועלת שיש בדברים הנ"ל, שהם באמת מכלל רזי עולם, שמשום עת לעשות לד' [על פי תהלים קיט, קכו: "עת לעשות לה' הפרו תורתך"] הסכמתי לגלותם, כי השעה צריכה לכך. וגדולים וטובים ממני סבלו דבת עם, [סבלו לשון הרע] בשביל ענינים כאלה, שלחץ אותם רוחם הטהור, בשביל תקון הדור, לדבר דברים חדשים ולגלות נסתרות, שלא הורגל בהם השכל ההמוני, ובשביל כך רבו המתלוננים עליהם, עד אשר יצא כברק צדקם ונצדק קודש. [על פי דניאל ח, יד] ואם הי'[24] הזמן מוכשר כדאי הי' הדבר להאריך הרבה בדברים הנעלים הללו, אבל כעת יספיק הקיצור הנ"ל. והדן אותי לכ"ז ידונו אותו מה"ש[25] לכ"ז. [והדן אותי לכף זכות ידונו אותו מן השמים לכף זכות (על פי שבת קכז)]

וע"ד ההתנהגות עם בניו שי'[26], אשמח מאד במה שכבוד ידידי שומע לעצתי, לאחוז במדתו של אברהם אבינו, מדת החסד, ומדת השלו'[27] של אהרן הכהן, זיע"א[28] ועכ"י[29]. ואקוה בע"ה, שע"י[30] ההתקרבות סוף-כל-סוף יפעלו עליהם דבריו היוצאים מן הלב, וכמה שיהי'[31] מזה ניכר בפועל הרי היא מציאה רבה, ומה שישאר כמוס בלב יעשה את פריו בעה"י[32] לימים הבאים לטובה. כי מי זה יוכל לשער את האורה והקדושה הגנוזה בנשמת כל אחד מישראל, וסוף-כל-סוף יצא הכל אל הפועל לטובה, ובאו האובדים והנדחים להשתחות לד' בהר הקודש, [ישעיהו כז, יג] וד' עליהם יראה, ואז יגלו פתאום כל אוצרות הטוב של כל הנקודות הטובות, שהשפיע כל אחד על חברו וכל אב על בנו, לשם ולתהלה ולתפארת-עולמים. וכבר דברתי כמה פעמים, שדוקא זה הדור, הנראה כי"כ[33] ריק ופורק עול, הוא היותר מוכשר לאור תשובת אמת, באהבה ובגבורת קודש בבא עתה בעה"י, ע"כ[34] צריכים למשך את הכל בעבותות אהבה וחסד, ולהחזיק בכל עז בדרך ד' הטובה הזאת, ולא להתפעל מכל אלה החפצים להגביר סיטרא דדינא, [להגביר את צד הדין (ארמית)] אפילו אם יהיו צדיקים וגדולים בתורה. כי בדורנו, דור עת קץ מגולה, אור בוקר דאברהם [אור הבוקר של אברהם, מידת החסד (על פי הזוהר)] זורח, המביא גואל לבני בנים למען שמו באהבה. [מן הברכה הראשונה של תפילת העמידה]

ועל שלומי אמוני ישראל החובה והמצוה להרחיב את הרעיון והמחשבה בעבודת הקודש הזאת, של הארת חסד ואהבה על כל אשר בשם ישראל יכנה, [ישעיהו מד, ה] ולהתכוין לזה, בכונת התפלה והמצות, ואז אור ד' יופיע על הטובים, על כי"א ואחד כמעלת נשמתו, ובדרך סגולה יואר מאורו אור קודש ונועם ד' לכל הרחוקים, והנביא אומר: "ובמרחקים יזכרוני וחיו את בניהם ושבו". [זכריה י, ט]

הנני בזה ידי"ע[35] דוש"ת[36] באה"ר כנה"ר[37],

הק' אברהם יצחק ה"ק הנ"ל

1. ב"ה - ברוך השם
2. מנ"א - מנחם אב
3. תרע"א - השנה תרע"א (1910/1911)
4. שלו' - שלום
5. לכ' - לכבוד
6. ידי"נ - ידיד נפשי
7. בתוי"ר - בתורה ויראה
8. מו"ה - מורנו הרב
9. נ"י - נרו יאיר
10. אחדשה"ט - אחרי דרישת שלומו הטוב
11. באה"ר - באהבה רבה
12. בע"ה - בעזרת השם
13. וע"ד - ועל דבר
14. ע"ד - על דבר
15. שהי' - שהיה
16. ע"ז - על זה (ובהמשך האגרת, "שעשאוהו נכרים ע"ז": עבודה זרה)
17. ח"ו - חס ושלום
18. הנ"ל - הנזכר לעיל
19. ע"י - על ידי
20. שבעוה"ר - שבעוונותינו הרבים
21. כ"א - כי אם
22. באוה"ע - באומות העולם
23. ת"ח - תלמידי חכמים
24. הי' - היה
25. מה"ש - מן השמים
26. שי' - שיחיה
27. השלו' - השלום
28. זיע"א - זכותו יגן עלינו אמן
29. ועכ"י - ועל כל ישראל
30. שע"י - שעל ידי
31. שיהי' - שיהיה
32. בעה"י - בעזרת השם יתברך
33. כ"כ - כל כך
34. ע"כ - על כן
35. ידי"ע - ידידו עוז
36. דוש"ת - דורש שלומו ותורתו
37. כנה"ר - כנפשו הרמה

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת ארעו

תמצית האגרת

תאריך ומקום: כ' טבת תרפ"ה **נמען:** מר אלחנן קלמנסון

תודה על חיבורו. על הנטייה בספרות המודרנית להעריך באופן חיובי את מייסד הנצרות: כפי שענה למלומד נוצרי - אליל של זהב 'שקץ תשקצנו' עד שהעובד יבטל אותו; כך כל עוד האנושות עושה אותו לאליל וסבלנו בגללו, לא נשנה את יחסנו עד שתבטל זאת בעצמה, 'ורק אז... ולא עתה'.

עיקרי הדברים

- תודה על החיבור.
- היחס למייסד הנצרות.
- 'שקץ תשקצנו'.

נוסח האגרת עם ביאור

כ' טבת ה, סופר חכם לב וישר דעה מר אלחנן קלמנסון, [סופר והוגה עברי]

שלו'[1] בתודה קבלתי את מחברתו סו"ג[2] ונהניתי מהרבה ברקים אשר מצאתי בה לברכה ולהארת האמת של נצח ישראל. אולי צ"ל[3] להצבת. וע"ד[4] היחוסים, שהספרות המודרנית שלנו בחלקה מתיחסת לאותו המצר שיצא מגבולנו [ישו] ונהפך לנו לרועץ, אחשוב לנכון להודיע לכבודו מה שאמרתי בתור תשובה לאחד מהמלומדים הנוצרים, שאם יעשה איש אליל של זהב נפגש אותו תמיד בהפסוק שקץ תשקצנו, [דברים ז, כו] עד אשר יבטל העובד את האליל, אז יכול הערך של המתכת לשוב אליו גם בעינינו, וכאשר עשתה האליליות המחודשת את האיש לאליל, ואנחנו כ"כ[5] סבלנו על ידי זה, והננו עומדים בתוקף התנגדותנו הנצחית לעומת האליליות הזאת, לא נמיר את הקריאה של שקץ תשקצנו בשום מושג אחר כ"א[6] אחרי שזאת האנושיות בעצמה תבטל את האליליות של אליל זה ותודה בפומבי על האמת הגדולה שלנו; - ורק אז בזמן המאושר ההוא יוכלו להיות באים סופרינו לספר ע"ד[7] איזו הערכה חיובית מהאישיות הזאת, אבל דוקא אז ולא עתה.

ידידו מוקירו ומברכו מקודש

אברהם יצחק ה"ק

1. שלו' - שלום
2. סו"ג - דורש פענוח
3. צ"ל - צריך להיות
4. וע"ד - ועל דבר
5. כ"כ - כל כך
6. כ"א - כי אם
7. ע"ד - על דבר